

OPLEIDER HOUDT PLEIDOOI VOOR DE GENERALIST

‘Superspecialisatie heeft ook keerzijde’

Opnieuw is het aantal vacatures voor medisch specialisten gestegen, zo blijkt uit de Arbeidsmarktmonitor. Opleider cardiologie Martin Schalijs pleit ondertussen voor een herwaardering van ‘de generalist’ in het ziekenhuis.

In de top tien van vacatures zijn geen grote wijzigingen te zien (zie kader). Duidelijk is wel dat er opnieuw meer basisartsen worden gevraagd, en dat er ook meer vacatures openstaan voor psychiaters, specialisten ouderengeneeskunde en artsen voor de Spoedeisende Hulp. Het Capaciteitsorgaan, dat de cijfers

aanlevert voor de Arbeidsmarktmonitor, telde in juli, augustus en september van dit jaar in totaal 2386 vacatures voor medisch specialisten en profielartsen. Dat zijn er 425 meer dan in dezelfde periode van het jaar ervoor (1961). Daarnaast valt op dat er in die periode 1428 vacatures waren voor basisartsen, tegenover 1065 in

het kwartaal ervoor, een groei van 363. Dit is een voorzetting van de eerder ingezette trend, waarbij het aantal opleidingsplaatsen merkbaar afneemt. Er worden dit jaar 10 procent minder aiossen opgeleid dan in 2016. Voor deze ‘lege plekken’ werven ziekenhuizen basisartsen die als anios aan de slag gaan.

Superspecialist

Een heel andere, en al vroeger ingezette ontwikkeling op het gebied van de arbeidsmarkt voor artsen betreft de aanwezigheid van de superspecialist op de werkvloer. Cardioloog Martin Schalijs, hoofd van de afdeling Hartziekten en ver-

Arbeidsmarktmonitor derde kwartaal 2017

rang dit kwartaal	rang vorig kwartaal	specialisme/profiel	aantal vacatures	omvang beroepsgroep	vacatures per 100 artsen
1	1	psychiater (incl. kinder- en jeugd)	839	3695	22,7
2	2	specialist ouderengeneeskunde	279	1669	16,7
3	4	arts verstandelijk gehandicapten	30	240	12,5
4	3	SEH-arts KNMG	66	540	12,2
5	9	klinisch geriater*	26	288	9,0
6	11	verslavingsarts KNMG	18	215	8,4
7	5	jeugdarts KNMG	90	1075	8,4
8	7	bedrijfsarts	143	1732	8,3
9	8	donorarts KNMG	3	39	7,7
10	14	verzekeringsarts	54	964	5,6

* vacaturegegevens zijn mede aangeleverd door beroepsvereniging

Aantal vacatures	2016-Q3	2016-Q4	2017-Q1	2017-Q2	2017-Q3
basisartsen	1065	1121	1110	1343	1428
specialisten/ profielartsen	1961	2179	2085	2303	2386
aiossen	166	174	132	154	199
totaal	3192	3474	3327	3800	4013

antwoordelijk voor de opleiding van cardiologen in het LUMC, sprak onlangs op een congres van de Federatie Medisch Specialisten en het College Geneeskundige Specialismen (CGS) zijn zorgen uit over de gevolgen van de superspecialisatie-trend onder medisch specialisten. Hij breekt een lans voor de herwaardering van 'de generalist'.

'Wie heeft het overzicht over het geheel?'

'Als ik alleen kijk naar mijn eigen vak, dan zie ik dat we steeds meer verschillende specialismen binnen de cardiologie krijgen', zegt Schalij in een toelichting. 'We hebben de dotterdokter, kleppendokter, ritmedokter, de hartfalenspecialist – enzovoort. Bij ons op de afdeling in het LUMC met zo'n dertig cardiologen, zijn er al zeven of acht verschillende specialismen. We merken het effect daarvan. Superspecialisten zijn niet altijd breed in te zetten en het indelen van de diensten is een complexe puzzel geworden. Je moet drie à vier verschillende cardiologen inroosteren om alles te kunnen doen. Dat is heel inefficiënt – 's nachts is het vaak rustig en dan hoef je niet met drie, vier cardiologen oproepbaar of aanwezig te zijn – ook qua kosten.'

EXCELLEREN IN GENERALISME

De Federatie Medisch Specialisten besteedt 13 december tijdens het MMV-congres (Modernisering Medische Vervolgopleidingen) aandacht aan 'de generalist'. Jan van Lith (hoogleraar en opleider gynaecologie), Anneke Kramer (hoogleraar en opleider huisarts-geneeskunde) en Kiki Lombarts (hoogleraar *professional performance*) gaan met elkaar in discussie over onder andere de vraag: is specialiseren in generalisme mogelijk?

Dit probleem wordt nog groter in kleinere ziekenhuizen, waar een minder grote stafbezetting is, zegt Schalij: 'Het is voor kleinere ziekenhuizen ondoenlijk om drie of vier verschillende cardiologen in de dienst te hebben. Dit gaat zeker ook op voor andere vakgebieden, dus zo kan de continuïteit van zorg in gevaar komen.' Daarnaast, merkt Schalij op, komt 'de regiefunctie' in het gedrang door die superspecialisatie. 'Wie heeft het overzicht over het geheel? Dat is toch de algemeen cardioloog. Die heeft de brede blik die nodig is, maar die ontbreekt als je alleen superspecialisten bij elkaar hebt.'

Opleiding

Natuurlijk is het niet de bedoeling om 'terug te gaan naar af', benadrukt Schalij. 'En uiteraard wordt in de verschillende ziekenhuizen veel opgevangen met ande-

re, algemene functies zoals die van ziekenhuisarts. Maar dat is maar deels een oplossing. We moeten beseffen dat de generalist een belangrijke functie heeft. Niet alleen bij cardiologie, maar ook bij andere specialismen zoals interne geneeskunde. Om de zorg beheersbaar en betaalbaar te houden zou het goed zijn als we de generalist weer waarderen. Hij is echt niks minder dan een superspecialist. En we hebben hem hard nodig, voor het brede overzicht. Bovendien hebben verreweg de meeste patiënten helemaal geen superspecialistische zorg nodig.'

Volgens Schalij leeft dit inzicht breed. 'Collega's uit het land reageren positief: "een beetje terug naar de basis is goed". En in Engeland heeft de NHS bijvoorbeeld onlangs voorgesteld dat alle specialisten in opleiding een periode algemene interne geneeskunde moeten doorlopen.' De opleiding is het aangewezen moment om 'de generalist' te promoten. Dat is dan ook inmiddels aan het gebeuren, volgens Schalij. 'In het LUMC word je nu in de eerste plaats algemeen cardioloog. In het laatste jaar van de specialisatie proberen we ook nadrukkelijk aandacht te besteden aan een brede opleiding. Je mag nu maximaal 50 procent van de tijd besteden aan je aandachtsgebied. Je kunt niet alleen maar dotteren, of echo's maken, of pacemakers implanteren, dat was in het verleden soms iets anders.' ■

web

U vindt de volledige tabel 'Arbeidsmarktmonitor derde kwartaal 2017' bij de onlineversie van dit artikel op medischcontact.nl.

